

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשמח

ערב שבת-קודש

פרשת חיי-שרה

כ"ג במרחשוון ה'תשס"ט

שנת הקהל

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ג במרחשוון ה'תשס"ט – א' בכסלו ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ג במרחשוון	הלי מעשה הקרבנות... בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי שכנים פרק ט.	מ"ע סג. מל"ת קמו. מ"ע סד.
ש"ק	כ"ד במרחשוון	פרק ד-ו.	פרק י.	מל"ת קלט. קיב. מ"ע סה.
א'	כ"ה במרחשוון	פרק ז-ט.	פרק יא.	מ"ע פט. מל"ת קמה. קמח*. (בהוצאת קפאח: קמט).
ב'	כ"ו במרחשוון	פרק יב.	פרק יב.	מ"ע סו. מל"ת קמו. מ"ע סז. מל"ת קב. קג. קלח.
ג'	כ"ז במרחשוון	פרק יג-טו.	פרק יג.	מל"ת קכד. מ"ע פח. פג. מל"ת קנה.
ד'	כ"ח במרחשוון	פרק טז-יח.	פרק יד.	מ"ע פד. פה. מל"ת צ.
ה'	כ"ט במרחשוון	פרק יט. הלי תמידין ומוספין.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי שלוחין ושותפין.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת פט. מ"ע לו. כט. מל"ת פא. מ"ע ל.
ו'	א' בכסלו	פרק ג-ה.	פרק ב.	מ"ע כח. כה. מ. מא. כז. מב.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.04	4.37.6	11.57	11.27	8.49	6.21	5.22	5.00	4.12	ו', כ"ג במרחשוון
5.03	4.37.3	11.57	11.27	8.50	6.22	5.23	5.01	4.13	ש"ק, כ"ד במרחשוון
5.03	4.37.0	11.57	11.27	8.51	6.23	5.24	5.02	4.14	א', כ"ה במרחשוון
5.03	4.36.7	11.58	11.28	8.51	6.24	5.25	5.02	4.14	ב', כ"ו במרחשוון
5.03	4.36.5	11.58	11.28	8.52	6.25	5.25	5.03	4.15	ג', כ"ז במרחשוון
5.02	4.36.3	11.58	11.28	8.52	6.26	5.26	5.04	4.16	ד', כ"ח במרחשוון
5.02	4.36.1	11.59	11.29	8.53	6.27	5.27	5.05	4.17	ה', כ"ט במרחשוון
5.02	4.36.0	11.59	11.29	8.54	6.28	5.28	5.05	4.17	ו', א' בכסלו

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
חיי-שרה	4:02	5:16	4:16	5:17	4:05	5:15	4:20	5:19
תולדות	4:00	5:15	4:14	5:16	4:03	5:14	4:18	5:18

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

כשהשליחות על דעת המשלח, פועלים למעלה מדרך הטבע

על-פי נגלה יש מדריגות בשליחות, אך ברוחניות יכולה היא להתקיים באופן הנעלה ביותר • המטרה הפנימית של כל הפעולות - שעל-ידם יתוסף בהפצת המעיינות • מי האשם בכך שלא כובדו השלוחים בעלייה? • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, לרגל "כינוס השלוחים העולמי" הנערך בשבת זו בבית-חינוך

אחר מהפירושו שבאבות דר' נתן³, וכמו כן מצינו שבפירושו על התורה מביא רש"י שישנם דרשות רז"ל ואף-על-פי-כן מפרש באופן אחר. והיינו, שרק בנוגע לעניינים של מעשה בפועל הרי זה באופן ש"הקהל חוקה אחת לכם"⁴, ו"הלכה כמותו" - כדברי אחד; מה שאין כן כאשר מדובר אודות עניינים רוחניים, או אפילו בעניינים של פועל אבל טרם שנקבעה הלכה - הרי "אלו ואלו דברי אלקים חיים"⁵, ולא עוד אלא שלפעמים פוסקת התורה ש"נהרא נהרא ופשטיה"⁶, וכל שבט במסילתו יעלה?⁷

ועל דרך זה בנוגע לענייננו: איך שתהיה המסקנה בעניין השליחות על-פי נגלה בנוגע להלכה למעשה בעניינים גשמיים וחומריים - הרי ברוחניות העניינים יכול להיות עניין השליחות, "שלוחו של אדם כמותו", במדריגה היותר נעלית. והיינו, שהנוסע הוא המשלח בעצמו, אלא

א... על-פי תורה ישנו העניין ד"שלוחו של אדם כמותו"¹, ולכן, כאשר מתאספים יחדיו, ובוחרים פלוני בן פלוני ופלוני בן פלוני שיסעו בתור שלוחים, הרי זה נחשב כאילו נסעו כל אלו שמינו אותם בתור שלוחים.

ולהעיר:

בנוגע לעניין "שלוחו של אדם כמותו" ישנם כמה דרגות: מהדרגא היותר פחותה - שהשליח עושה את המעשה, ואין זה אלא שהוא מוציא את המשלח ידי-חובה, ועד לדרגא היותר עליונה - שהמשלח עצמו עושה את הדבר על-ידי איבריו של פלוני, כידוע² אריכות פרטי החילוקים בזה, והראיות לכל הצדדים.

אמנם, חסידים לא מגבילים את עצמם עם המסקנות שבנגלה תורה - אם אין הדבר נוגע למעשה בפועל. וכפי שמצינו בחלק הדרוש שבתורה, שבמסכת אבות מפרש רש"י באופן

(3) ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 349.

(4) שלח טו, טו.

(5) עירובין יג, ב. ורש"י.

(6) חולין יח, ב. ורש"י.

(7) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 54. ורש"י.

(1) ברכות לד, ב (במשנה). ורש"י.

(2) ראה לקח טוב (למהר"י ענגיל) כלל א. ורש"י.

שעניין זה נעשה באופן שהוא על דרך מה שכתוב⁸ "ותשלה את אמתה", "שנשתרבה אמתה אמות הרבה"

- עד מאה אמה⁹, על דרך מה שכתוב¹⁰ "ואולך אתכם קוממיות", מאה אמה¹¹ - שעל-ידי זה הוציאו את משה רבינו, "גואל ראשון הוא גואל אחרון"¹².

וזהו ענינה של נסיעה זו - שכולם נוסעים יחד עימם, אלא שזהו באופן שנשתרבה אמתם, ונמצאים גם הם בשרוב, וזכו שנמצאים גם כאן יחד עם השרוב.

כיוון שנמצאים כאן הנוסעים, והעשירי יצטרף אליהם בדרכם - נוסעים הם בשליחות כל הקהל, דהיינו כמה פעמים עשרה מישראל שעוסקים בתורה ומצוות, ולוקחים עימם את האור ואת המאור, ועל-ידי זה פועלים לא רק דחיית החושך, אלא גם הפיכת החושך לאור.

ב. ואף-על-פי שלכאורה הרי זו אחריות גדולה ביותר,

הנה לכל לראש ישנו המאמר הידוע¹³: "וואס מאַנסטו באַ מיר - מאַן באַ זיך" [=מה אתה תובע ממני - תבע מעצמך].

ובכל אופן, בנוגע לנתינת כוחות - הרי ישנו הכלל "לפום גמלא שיחנא"¹⁴, והיינו, שנותנים את הכוחות לבצע את השליחות עוד לפני שמטילים את השליחות;

כל מה שנדרש הוא - לנסוע על דעת המשלחים, ואז נעשים כל העניינים כדבעי למהוי בנוגע לשלוחים, והעיקר - שאז ישנם ההמשכות וההשפעות באופן שלמעלה מהטבע, ובהצלחה מופלגה.

8) שמות ב, ה ובפרש"י.

9) ראה תורה שלימה עה"פ (אות מד). וש"נ.

10) בחוקתי כו, יג.

11) ב"ב עה, א. וש"נ.

12) ראה שיחת י"ג תמוז דאשקד סכ"ח (תורת מנחם - התוועדיות חי"ד ע' 205). וש"נ.

13) לקו"ד ח"ב רצג, ב. סה"ש תרח"ץ ע' 92. וראה גם מכתב ח' תמוז שנה זו (אגרות-קודש חי"ג ע' רמח), ובהנסמן שם.

14) כתובות סז, רע"א. וש"נ.

ג. ועוד עניין בנוגע לשליחות זו:

ובהקדים שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם¹⁵ אודות אחד מראשי החסידים של הצמח-צדק, שאמר, שכל העניינים שעושה בהידור מצווה הרי זה כדי שיונה אצלו עניין של חסידות טוב יותר ("ס'זאָל זיך אָפלייגן בעסער אַ וואַרט חסידות").

וכיוון שנקודת העבודה בעקבתא דמשיחא היא הפצת המעיינות חוצה, הרי כל העניינים שנעשים, אפילו עניני קדושה, יש לנצלם באופן שיביאו הצלחה נוספת בנקודת העבודה של זמן הזה - הפצת המעיינות חוצה.

וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶ אודות רבינו הזקן, שהיה אצלו סדר לשלוח את תלמידיו למקומות שבהם לא נתקבלה עדיין תורת החסידות, והיה מצווה עליהם שידברו שם בנגלה דתורה, ועל-ידי הדיבור בנגלה דתורה ביטלו את ההעלם וההסתר - שקיבלו אותם והתחשבו בהם כו', ובמילא היו יכולים להפיץ שם את המעיינות, ובאופן של קביעות וקיימא לדורותיהם אחריהם.

ועל דרך זה בנדון דידן:

אף-על-פי שהשליחות מצד עצמה היא עניין עיקרי, הרי זה גם כלל שהוא פרט מה"כלל גדול" דהפצת המעיינות.

והיינו, שבדרך נסיעתם הלוך ושוב, ועל אחת כמה וכמה בהיותם שמה, צריכים לנצל את הזמן כשביל הפצת המעיינות - על-ידי זה שיוכיחו שיודעים ללמוד נגלה, ובמילא מוכרחים לציית אליהם באומרם שצריכים ללמוד חסידות. וגם במקומות שאין צורך בראיה - יוסיפו באור החסידות.

ובפרט שיש עסק עם אלו שגם מצד עצמם חפצים הם בכך, אלא שיש צורך לצחצח את הכלי, ובלשון הידוע¹⁷ שצריכים לצחצח מבפנים עד החצי, ומבחוץ עד החצי, ובצירוף שניהם נעשה כלי מצוחצח, מוזכר ומבורר.

15) ראה גם מכתב כ"ט סיון, כ"ה תמוז שנה זו (אגרות-קודש חי"ג ע' ריט, ע' דש). תורת מנחם - התוועדיות חי"ז ס"ע 330. וש"נ.

16) ראה גם תורת מנחם - התוועדיות חי"ו ע' 281. וש"נ.

17) ראה עץ חיים שער ב ענף ג. הובא בסה"מ תשי" ע' 13. ועוד.

בדרך ממילא²⁵, אלא באופן ד"יגיעת ומצאת"²⁶,
 הרי לאחר כל העניינים צריך להיות אצלם
 עניין "מעקה לגגך", עם כל העניינים הקשורים
 בזה (כנ"ל..), ואחר כך צריכים להתייגע ביגיעת
 נפש ויגיעת בשר להמשיך זאת למטה מעשרה
 טפחים, בכותלי המעקה,
 ואז תהיה הנסיעה והחזרה בהצלחה מופלגה,
 וזו תהיה הקדמה קרובה לנסיעת כל עם ישראל

וגם כאשר ייסעו למקומות שבהם ישנם כאלו
 שמרמים שהם "מנגדים" - הרי זה רק מצד שטות,
 וכיוון ש"אין מביאין ראייה מן השוטים"¹⁸, על-פי נגלה,
 נמצא, שאין שם התנגדות; צריכים רק להודיע זאת,
 ולהודיע בדרכי נועם, ובהכנה המתאימה, ואז זורעים
 את "דבר השם", ובאופן ש"לא ישוב גו' כי אם עשה
 את אשר חפצתי"¹⁹, והיינו, שהקב"ה ימלא את רצונו
 וחפצו - פנימיות הרצון²⁰, שזהו תענוג העליון שהוא

מצד זה שהגוף ונפש הבהמית מבלבלים לשליחות, אינו מתאחד עם השליחות, אלא נשאר במציאותו. וכיוון שהאדם הוא בעל בחירה - הרי הדבר תלוי בבחירתו

- "ויסעו ויהי חתת אלקים על הערים גו"²⁷ - "ועלו
 מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו"²⁸, ויקויים
 היעור²⁸ "והיתה לה' המלוכה", על-ידי דוד מלכא
 משיחא, במהרה בימינו.

ה. (..ואחר כך אמר:) כיוון שהתחלת הנסיעה היא
 ביום הבהיר [.]. תהיה התחלת הנסיעה בהצלחה
 מופלגה, וכן כל הפרטים הקשורים בזה, ועד
 להתועדות החסידית כשיחזרו ויפגשו עימם,
 עם שליחות של המשלחים מהתם להכא - מתוך
 שמחה וטוב לבב.
 ובתור מקדמה - יאמרו הם לחיים, וכל הקהל
 ינגן "כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון"²⁹, עם כל
 הפרטים שבהמשך הכתובים.

* * *

ו. [.]. והנה, על-פי המדובר לעיל שעל-פי נגלה
 יש ראייה לכל הצדדים בעניין השליחות - הרי מובן

נעלה יותר אפילו מתענוג המורכב²¹, אשר, המשכתו
 והתגלותו למטה היא על-ידי תורת החסידות, והעיקר
 על-ידי מעשה - הליכה בהדרכותיה ומנהגיה.
 וכיוון ש"אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה"²²,
 הנה על-ידי זה שבדרך נסיעתם יקרבו יהודי לאבינו
 שבשמים, שאצלו יקר כל יהודי שלא בערך יותר מכן
 יחיד שנולד להורים זקנים לעת זקנתם (כדברי כ"ק
 מו"ח אדמו"ר בשם הבעש"ט²³), וכאשר מקרבים אותו
 אפילו על-ידי פעולה אחת, הנה "יחוד זה למעלה הוא
 נצחי לעולם ועד" (כמו שכתוב בתניא²⁴), וגורמים
 למעלה תענוג נצחי - הרי אלו שגרמו לכך מקבלים
 שכר נצחי ושכר אמיתי, שזהו "שכר מצווה מצווה",
 צוותא וחיבור.

ד. וכיוון שתורת החסידות דורשת שלא יהיה

(18) שבת קד, ב. וש"נ.

(19) ישעי' נה, יא.

(20) ראה לקו"ת שה"ש כח, ד. וש"נ.

(21) ראה סה"מ תרס"ג ע' כד ואילך. המשך תרס"ו ע' צו
 ואילך. ועוד.

(22) ב"ק לה, ב. וש"נ.

(23) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקס"ז.
 וש"נ.

(24) פכ"ה (לה, א).

(25) ראה סה"ש קי"ז ה"ש"ת ע' 57. תש"ב ע' 119.
 (26) מגילה ו, רע"ב.
 (27) וישלח לה, ה.
 (28) עובד"י בסופו.
 (29) ישעי' נה, יב.

שגם ברוחניות ישנם כל העניינים הנ"ל.

לכאורה היה אפשר להביא ראיה לאופן הא', שהשליח עצמו נעשה מציאות המשלח - ממה שכתב אדמו"ר הזקן בתניא³⁰ ש"אשכחן שאפילו מלאך נברא נקרא בשם ה'. . וכמו שכתוב³¹ ותקרא שם ה' הדובר אליה, ומזה משמע שלא זו בלבד שהשליח מוציא את המשלח, ולא רק שהעשייה שלו נחשבת לעשיית המשלח, אלא שהשליח עצמו נעשה המשלח - שהרי המלאך עצמו (לא רק העשייה שלו) נקרא בשם הוי' גם לאחר עשיית השליחות.

אמנם, אין להביא ראיה משליחותו של מלאך לשליחותו של אדם, כי: מלאך - כיוון שאין לו גוף וחומר המבלבל, לכן מתאחד עם השליחות (שהרי אין לו מציאות שתבלבל לזה), עד כדי כך שהוא בעצמו נקרא בשם הוי'; מה שאין כן אדם - כיוון שיש לו גוף ונפש הבהמית, והוא בעל בחירה, הרי יתכן שמצד זה שהגוף ונפש הבהמית מבלבלים לשליחות (ולפעמים מבלבלת גם נפש האלקית - אם זוהי שליחות כזו שאינה מתקבלת ("עס לייגט זיך ניט") אצל נפש האלקית), אינו מתאחד עם השליחות, אלא נשאר במציאותו.

וכיוון שהאדם הוא בעל בחירה - הרי הדבר תלוי בבחירתו עד כמה מבטל את עצמו לשליחות, ולפי אופן ביטולו תהיה מדרגתו בעניין השליחות.

ז. ובנוגע לענייננו:

כיוון ששלוחים אלו³² לא יצאו לאוויר העולם... וכפי שאמר אדמו"ר הזקן³³ שאוהב הוא את אוויר השרה, כיוון שאין בו העיפוש של אוויר העיר על-ידי דברים בטלים ובפרט דברים האסורים כו', וכידוע גם בעניין "וישכם אברהם בבוקר"³⁴, "צפרא

30 אגה"ק סכ"ה (קמא, סע"א).

31 לך לך טו, יג.

32 הערת המו"ל: התועדות זו נערכה לכבוד התלמידים השלוחים שיחיו שחזורי משליחותם בארץ הקודש (ראה שיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול ס"ב (לעיל ע' 176). וש"נ).

33 ראה סה"ש תש"ו ע' 47. וש"נ. וראה גם תורת מנחם - התועדות ח"ב ע' 110.

34 וירא כב, ג.

דאברהם³⁵, שאז האוויר הוא נקי וכו' -

אזי נקל יותר לפעול עליהם שיבטלו את עצמם, עד שיבואו למעלה היותר עליונה בשליחות - שכל מציאותו היא מציאות המשלח.

ואפילו אם השליחות שלהם לא היתה באופן כזה - יכולים לתקן זאת על-ידי תשובה, והרי תשובה מועילה גם למפרע, אלא שכדי שהתשובה תועיל גם למפרע יש צורך בתשובה עמוקה יותר, כדאיתא במסכת יומא³⁶ שישנה תשובה שהיא "מכאן ואילך, כבעל מום שנתרפא שמקצת שמו עליו" (היינו שנשאר רושם כו'), וישנה תשובה עמוקה יותר שמועילה גם למפרע, ש"נעקר עונו מתחלתו", ועד ש"זדונות נעשות לו כזכויות".

* * *

ח. וכשם שהדברים אמורים בנוגע לשלוחים הנ"ל, כן הוא גם בנוגע לכל אחד ואחד מישראל - כאמור לעיל שכל יהודי הוא שליח של אדם העליון... [.] [כ"ק אדמו"ר התייחס לכך שלא כיבדו את השלוחים בעלייה לתורה בתפלת שחרית, ואמר: "ה"גבאי" עורך "בעל-הבית'שע חשבונות", ומצד "בעל-הבית'שער חשבון" - בעל-הבית קודם לבחור-ישיבה, וגביר קודם לעני.

וכיוון שכל עניין יש לו מקור - הרי גם עניין זה התחלתו היא באשמת השלוחים עצמם:

ובהקדמה - שבעניין השליחות ישנם ב' פרטים: (א) מילוי השליחות, שזהו חיוב על-פי דין. (ב) לאחר מילוי השליחות צריך השליח למסור למשלח כיצד נתקבלה השליחות אצל אלו שאליהם נמסרה השליחות - שעניין זה אינו חיוב על-פי דין, כי אם "דרך ארץ", כמו שכתוב³⁷ "וישב משה את דברי העם אל ה'", "בא הכתוב ללמדך דרך ארץ משה, שלא אמר הואיל ויודע מי ששלחני איני צריך להשיב"³⁸.

ובנוגע לשלוחים הנ"ל - היה אצלם אמנם העניין הראשון, קיום השליחות, שהרי חזקה על

35 זח"א רמו, סע"ב.

36 פו, סע"א ואילך ובפרש"י.

37 יתרו יט, ח.

38 פרש"י עה"פ.

(אחר כך הוסיף כ"ק אדמו"ר:)

כשם שהנהגת הגבאי באה כתוצאה מהנהגת השלוחים, כן הוא גם בכל המדריגות ("ווייטער און ווייטער"), ועד שבנוגע לכל העניינים אומר הקב"ה שהוא בעצמו אשם... כמאמר רז"ל⁴² שהקב"ה מתחרט על בריאת היצר הרע דכתיב⁴³ "ואשר הרעותי".

ולכן, כאשר מתקנים עניין מסויים - יש לתקנו משרשו הראשון, ולהמשיך עד למטה מטה.

- הרב לנדא⁴⁴ כותב לי במכתב⁴⁵ אודות סדר קביעת המזווה אצל כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ופעם אמר: אצלי לא תישאר קורה אחת (מהרצפה) שאינה חדררה בעניין המזווה ("ניט מזווה'דיק").

מזווה - הוא עניין אורות מקיפים, וצריכים להמשיכה עד הרצפה, היינו, להמשיך מהשורש הראשון עד למטה מטה.

(בקשר לנסיעת התלמידים השלוחים לאה"ק וחזרתם,

מהתוועודיות ש"פ בלק ושי"פ שופטים ה'תשט"ז.

'תורת מנחם - התוועודיות' תשט"ז ח"ג (ז)

עמ' 62-66, 185-190, בלתי מוגה)

שליח שעושה שליחותו, אבל, בחזרתם משליחותם, הנה עוד לפני שהשיבו את דבר העם, פנה כל אחד לענייניו; להתקלח, להחליף את העניבה, וכיוצא-בזה בשאר "בעל-הבית"שע עניינים". וכתוצאה מזה נעשה גם אצל הגבאי "בעל-הבית"שע חשבונות".

אמנם, אילו הגבאי לא היה בעל-בחירה, היתה כל האשמה מוטלת על השלוחים בלבד; אבל כיוון שהוא בעל-בחירה, הרי באיזה אופן שתהיה הנהגת השלוחים אין זה מכריח את הנהגתו, ובמילא, מוטלת האשמה גם עליו.

ובכל אופן, על-פי מאמר רז"ל³⁹ "כל העביד רחמנא לטב עביד" - יכבדו אותם בעליות בתפלת מנחה (ולצורך זה יערכו כמה מנינים), שהרי מנחת שבת הוא עניין נעלה יותר, וכידוע⁴⁰ בנוגע לבר-מצווה של אדמו"ר האמצעי שעלה לתורה במנחה דווקא, כיוון שהזמן דמנחת שבת הוא "עת רצון", והוא עניין גבורות ממותקות (שהרי זמן המנחה בכלל הוא זמן של דינים וגבורות, אבל הזמן של מנחת שבת הוא עניין גבורות ממותקות)⁴¹.

ועל-פי האמור לעיל שתשובה מועילה גם למפרע - הרי זה יועיל ויפעל תיקון הן אצל השלוחים והן אצל הגבאי.

(42) סוכה נב, ב.

(43) מיכה ד, ו.

(44) הרב ר' יעקב לנדא. - ראה אודותו סה"ש תרפ"ז ע' 151

הערה 38.

(45) ראה מכתב י"ג סיון שנה זו (אגרות קודש ח"ג ע' קסט)

- בשוה"ג.

(39) ברכות ס, סע"ב.

(40) ראה לקו"ר ח"ב רסו, סע"א ואילך. סה"ש תרצ"ו ע' 91 ואילך.

(41) ראה סה"ש שם ע' 92, ובהנסמן שם בהערות.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

שליחות המאחדת עולם ואלוקות

גם במשיח גדר של שליח

...על-פי זה יובן עניינו של משיח בתור שליח "שלה נא ביד" תשלח":

משיח הוא השליח, שעל-ידו נפעלת שלימות עניין השליחות - יחוד מ"ה וב"ן ושהחל בשליחות אליעזר בנישואי יצחק ורבקה] - השליחות של הקדוש ברוך הוא להביא את הגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהיה שלימות הייחוד של הנשמה והגוף, ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד, וגם בעולם - שלימות הגילוי של אלקות בעולם הזה הגשמי, באופן שהעולם כולו נעשה דירה לו יתברך בתחתונים.

על-פי זה מובן מדוע יש במשיח עצמו (גם) הגדר של שליח, שמתבטא בחיבור ויחוד בין שני עניינים (יחוד מ"ה וב"ן): מציאות לעצמו, כביכול, של נשמה בגוף, בשר ודם | כפסק דין הרמב"ם, שמשח הוא "מלך מבית דוד, הוגה בתורה ועוסק במצוות כדור אביו כו", ו"ילחום מלחמת ה'", דבר המוכיח שהוא נמצא בעולם שבו קיימים מנגדים, שמשום כך הוא צריך לנהל מלחמה וינצח; ויחד עם זאת - שלוחו של אדם (העליון) כמותו ממש.

שכן כדי לפעול את יחוד הנשמה והגוף (על-ידי "יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה"), ויחוד הרוחניות והגשמיות בעולם, צריכים להיות בו עצמו שני העניינים והתאחדותם יחדיו.

(משיחת שבת פרשת חיי שרה תשנ"ב, התוועדויות תשנ"ב כ"ך א, עמ' 294-5)

החידוש בעבודת השליחות

בעמדנו בהתחלתו ובפתיחתו של כינוס השלוחים העולמי - השלוחים שיחיו של כ"ק מו"ח ארמו"ר נשיא דורנו, בכל מרחבי תבל, בארבע כנפות הארץ - צריך להזכיר, בראש ובראשונה את היסוד ולבטא את התפקיד של השלוחים בדורנו זה בכלל, ובפרט החידוש שנתווסף במיוחד בזמן האחרון בעבודת השליחות - לקבל את פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

כמדובר כמה פעמים, נוסף על הנקודה המשותפת בכללות עבודת השליחות של בני-ישראל בכלל, כשלוחיו של הקב"ה היא "אני נבראתי לשמש את קוני", ובפרט השלוחים של נשיא דורנו - אשר נקודת השליחות הזאת משותפת ושווה בכל הזמנים - מתוסף מזמן לזמן חידוש בשליחות, שליחות מיוחדת, שהיא חודרת את כל ענייני השליחות והיא נעשית ה"שער" שעל-ידו "עולים" כל ענייני השליחות,

על אחת כמה וכמה בנידון דידן, שזהו חידוש כללי ועיקרי, שאינו רק פרט (או כלל) בשליחות, אלא הוא עיקר ועניין כללי ביותר, ועד שהוא העניין הכי כללי בתורה - הכנה לביאת המשיח - שמקיף את כל הנקודות והפרטים של עבודת השליחות.

וכפי שכבר דובר פעמים רבות (ובפרט בחודשים והשבועות האחרונים), שעל-פי הודעת חז"ל שכבר "כלו כל הקיצין", וההודעה של כ"ק מו"ח ארמו"ר נשיא דורנו, שכבר עשו תשובה גם כן, עד שכבר סיימו את כל ענייני העבודה (אפילו "לצחצח את הכפתורים") ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו - הרי העבודה והשליחות עכשיו היא: להיות מוכנים בפועל לקבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש!

מזה מובן, שהמטרה של כינוס השלוחים העולמי הנוכחי מתבטאת בנקודה זו - להתדבר ביחד ולקבל החלטות טובות על מנת לקיימן בפועל, כיצד לבצע את השליחות המיוחדת של הזמן שלנו: קבלת פני משיח צדקנו.

(שם עמ' 286)

רבי יהודה החסיד ותורתו

"סמכו אבות הקבלה ידיהם עליו" • סמכותה ודייקנותה של מהדורת ספר חסידים שנדפסה בבולוניה • התייחסויות רבות כמו לימוד הלכות הצריכות לנשים, אם "מפני שיבה תקום" חל גם כלפי זקנה, או האם יש לקחת גמ"ח כדי לתת לצדקה, ועוד - צוינו על-ידי הרבי ל'ספר חסידים' • רשימה שנייה

חסידים שמטרתה גם הלכה למעשה - צריך להיות דווקא על-פי הוצאת בולוניה (להחזיר השמטות הצענזאר וכו'), אף שרבה התועלת להביא בהוצאה זו השינויים שבכתבי-יד האחרים, לבארם וכו'.

ר"י החסיד התענה בשבתות ויו"ט

בהגהות מיימוניות הלכות תעניות פ"א ה"ב (ונעתק גם כן בשולחן ערוך סימן רפ"ח סעיף ג') איתא: "כמה חסידים ואנשי מעשה שהתענו . . . וכן . . . ר"י חסיד ז"ל".

דברים אלו צוטטו בשיחת הרבי בעניין איסור תענית חלום בשבתות ויום-טוב ('לקוטי שיחות' כרך כג עמ' 31 הערה 39).

דרוש וקבל שכר

באחת ההזדמנויות (התוועדות י"ט כסלו תשכ"ה - 'שיחות קודש' תשכ"ה כרך א' עמ' 159) ציין הרבי שעניינים המבוארים בחסידות יש להם מקור גם בנגלה דתורה. וכדוגמה הביא:

איתא בספר חסידים שכאשר חז"ל קובעים "דרוש וקבל שכר" אין הפירוש שזה נשאר רק

"רבינו יהודה החסיד סמכו אבות הקבלה ידיהם עליו" - מתבטא הרבי כדרך אגב ('לקוטי שיחות' כרך כ"ד עמ' 461).

בשנת תשט"ו קיבל הרבי מהרב אברהם-אהרן פרייס 'ספר חסידים' שהוציא לאור עם פירוש שלו, הנקרא בשם "משנת אברהם". הרבי ('אגרות-קודש' כרך יא עמ' רצג-רצה) הודה לו על קבלת התשורה, והתנצל ש"אף כי לא הספיק הזמן לעיין בתוכו כראוי, הנה לחביבותא דמילתא ולאות תודה והוקרה עברתי בין דפיו ולאות על-יזה באתי באיזה הערות מקופיאות...".

בהמשך (במסגרת "הערות כלליות") מודה לו הרבי על ההידור בהוצאה-לאור של הספר ("הידור פנימי - על-ידי עריכת המפתחות וכו'). והיצוני - האותיות הנייר וכו'") אולם מצביע על החיסרון בגודל הפורמט.

ובעיקר קובע:

הספר חסידים - מהדורת בולוניה נתפרסמה בישראל ונתקבלה והוקדשה מראשונים ואחרונים. ופשוט שבכל סתירה או שינוי, יש להכריע - מעשה - כמהדורא זו, ולא ככתבי-יד האחרים בהם יש להשתמש רק להבהרת העניינים וכיוצא-בזה. ובפרט לפי הסברא אשר מהדורת בולוניה - בתראי היא. ולכן - מסכם הרבי - הוצאה לאור של ספר

רצה

אדמו"ר שליט"א

הצוואה ס"א (בהוצאת כת"ר): ראה ג"כ פס"ד לאדמו"ר הצמח צדק לשו"ע יו"ד סקט"ז. שו"ת צפנת פענח – להגאון הראגאצובי – סי' קכח. בשמות האמהות של החו"כ אם מקפידים בשווים – עיין שדי חמד מעי' חו"כ סק"י.

בספר ס"א: האריך כת"ר בפי' במהות החסיד – [בהוצאת מקיצי נרדמים בהגהות לסי' תתקע"ה הביא מכ"מ בשי"ס וראשונים שמובא התואר חסיד. ועיין שערי קדושה להרח"ו סוף ח"א בזה] – ולדעתי אכ"מ לכל זה (משא"כ בסי' תתקעה ושלאחריו) כי כאן לא בא המחבר כלל לפרש מהות החסיד ובמילא גם משתמש בו בתור שם המושאל וכולל בו כל יראי השם אף אותם שאינם חסידים על פי פי' המדויק של תואר זה. כי הרי לכל יראי ה' ולחושבי שמו פונה בדבריו אלו ובשביל כולם כותב הספר.

ומש"כ חסיד שלבו הולך כו' – אינו כלל לבאר מהות החסיד והחסידות, והצעת הדברים היא: ישנו חסיד גדול בתורה ובמעשים, וישנו חסיד אשר הרצון לזה יש לו אבל לא קבל מרבו וגם לא הבין מעצמו, ובמילא חסר גם במעשה ונענשים גם ע"ז "ע"כ אמרתי אכתוב ספר" בשבילם.

סת"י: בענין קרה"ת. ראה צפנת פענח – על הרמב"ם הלי תפלה פי"ב.

סתקמ"ט: נוכח ונסתר בנוסח הברכות. ראה זהר ח"ג רפט, א. ת"ז תל"ט. סי' הבהיר קפג"ד. ובסי' שנשמנו בהגהות הר"א שי' מרגליות שם. ויש להוסיף עליהם ועל של כת"ר: שבלי הלקט השלם ס"י קסה. פרי עץ חיים ש"ב ספ"ב. לקו"ת לרבנו הזקן פי' מסעי (צא, ב).

בסוף הספר סי' תר. החטא שבזה – י"ל בפשיטות שהוא טלטול מוקצה (ואכילתה) וניתוק קשר – שוב ראיתי בהגהות משנת חסידים שמציין למג"א סתל"ח. ופמ"ג שם. – וראה ג"כ שו"ע רבנו הזקן שם ס"י"ח.

הערות הרבי על פירוש משנת אברהם לספר חסידים (צילום מאגרות קודש)

ובוודאי יש גם נפקא-מינה למעלה.

תפילה בכוונה

פסק אדמו"ר הזקן בסוף סימן קא "שתפילה

בתחום לימוד, ומקבלים על זה שכר כפי שמקבלים על לימוד התורה. אלא שבוודאי ישנו שכר והשכר הוא שבוודאי יוכלו להפיק מלימוד זה נפקא-מינה בפועל, אלא שיתכן והנפקא-מינה תהיה לא בעניין זה דעיר הנדחת אלא בתחום אחר דלימוד התורה.

הלכות, ומה שאמרו שהמלמד לאשה תורה כאילו מלמדה תיפלות זהו עומק תלמוד וטעמי המצות וסודי התורה, אותן אין מלמדין לאשה ולקטן, אבל הלכות מצוות ילמד לה שאם לא תדע הלכות שבת איך תשמור שבת וכן כל מצוות כדי לעשות להיזהר במצוות. . וזהו הקהל את העם האנשים והנשים והטף".

הרבי ציין בכמה הזדמנויות לדברי ר"י החסיד אלו. ראה לדוגמה: 'לקוטי שיחות' כרך יד עמ' 37 הע' 4, כרך כט עמ' 270 הע' 54.

פרנס וציבור

"פרנס אל יטיל אימה על הציבור שלא לשם שמים" - דברי חז"ל במסכת ראש השנה (יז,א), המצוטטים על-ידי ר"י החסיד בסימן קמה, נזכרו לא אחת (ראה לדוגמה: 'לקוטי שיחות' כרך טז עמ' 289 הערה 41).

מיהו חסיד?

יש מחלוקת מי נכלל בתואר 'חסיד'. רש"י במסכת סוכה קובע "כל חסיד הוא חסיד מעיקרו", וממילא, מסיק הרבי ב'לקוטי שיחות' (כרך ט"ב עמ' 274), לא נכללו גם בעלי תשובה בכלל זה. מה שאין כן הרמב"ם בהלכות דעות קבע: "ומי שהוא מדקדק על עצמו ביותר ויתרחק מדעה בינונית מעט לצד זה או לצד זה נקרא חסיד". ולפי זה הדבר שייך הן אצל צדיק וחסיד מעיקרו והן (ואדרבה - בעיקר) אצל בעלי תשובה.

הרבי מציין על כך בהערה 70 שם:

ראה מסכת בבא קמא קג, ב. והדר הוא חסיד. וראה גם כן ספר חסידים בתחילתו.

הלוואה כדי לתת צדקה?

ברשימתנו הקודמת (בגיליון שעבר) עסקנו בדברי ר"י החסיד בעניין נטילת גמ"ח לצורך נתינת צדקה. ויש להוסיף כמה פרטים: בהתוועדות ש"פ בשלח תשמ"א (שיחות קודש'

בלא כוונה אינה כלום". הרבי מציין ('לקוטי שיחות' כרך כב עמ' 118 הע' 36):

ראה ספר חסידים סימן תקפ"ה, תשפ"ה. ובמגן אברהם שם ס"ק ה. והמדובר שם בכוונה "שיבין מה שאומרו שלכן מוטב שיתפלל בלשון שמבין".

הדרת פני זקנה

ב'ספר חסידים' סימן תקעח איתא: "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן, ואפילו זקנה, ואף נשים תקימנה".

חבר לדעה זו בשו"ת בית יודא יורה דעה סימן כח: "ראיתי להלק"ט שנסתפק אי בעינן למיקם מקמי סבתא, והנראה בפשיטות דחייבין לקום מפניה אם היא בת ע' שנה, דהא מצווה דמפני שיבה ודאי דהיא חייבת וכו' גם אחרין חייבין בכבודה".

אבל בהלכות קטנות: "אי בעינן למיקם קמי סבתא, תשובה: מסתברא דאין חיוב אלא באשת חבר" (ומסיים: "ומיהו נמצא בספר חסידים להיפך").

כשהרבי שהה בברלין וערך תשובה לחותנו כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, ובה רשם בין השאר הערות וביאורים לדברי הצמח צדק בעניין גידול הזקן, לא היו ספרים רבים תחת ידו. וכפי שהעיד "אין הספרים תחת ידי לעיין בהם". אבל רשם (מן הזיכרון?) את ה'הערה' הבאה ('רשימות' חוברת קע - יצאה לאור לש"פ חיי שרה תשנ"ט) עמ' 13-12:

להעיר מדעת האומרים (ספר חסידים סימן תקעח. ושו"ת בית יודא יו"ד סכ"ח. ודלא כהלכות קטנות ח"א קנט' דכתב דמיסתברא דאין צריך) דמצווה לקום גם מפני זקנה (אשה). - לעיין בספרים הנ"ל, דצריך-עיון מנא לן לחלק בין איש ואשה בזה.

הוכחה מ'הקהל' - ללמד מצוות לנשים

ב'ספר חסידים' סימן שיג איתא: "חייב אדם ללמוד לבנותיו המצוות כגון פסקי

דווקא בשעה שנתבע הוא להשתתף בעניינים של קדושה!...

גר כקטן דמי – לא לגבי חיובים

תוך דיון במאמר חז"ל אודות אלו האישים שנמחלין עוונותיהן, כשרש"י נוקט בגירסא: "ג' מוחלין עוונותיהן גר שנתגייר וכו'", כלומר, שגם גר הוא אחד מהשלושה – מביא הרבי (בלקוטי שיחות כרך ל' עמ' 162 הערה 26): "וראה ספר חסידים סימן תרצ"א ובמפרשים שם".

הכוונה לנאמר שם:
"אף-על-פי שאמרו גר שנתגייר כקטן שנולד דמי מכל-מקום משלם מה שחייב לשלם ואם הרג נפש צריך כפרה".

קריעת הלב ולא הלבושים

בערב יום הכיפורים תשמ"ה (לקוטי שיחות) כרך כט עמ' 314), לאחר תפילת מנחה, בירך הרבי את הקהל, כמנהגו, ובדבריו הזכיר כי התשובה-עילאה של יום הכיפורים קשורה בשמחה. הרבי המשיך וציטט את פסק-דינו של אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך שלו שאסור ללבוש "שק מחמת תשובה". ביום הכיפורים מפני שהוא יום-טוב וצריך לכבדו בכסות נקייה, וזאת למרות שמצינו פעמים קשר בין "קרעו בגדיכם" ו"שק" (בעניין תשובה) – הרי ביום הכיפורים נשלל הדבר! בשולי השיחה ציין הרבי (בהערה 20) לכמה מקורות: "ראה מפרשי הפסוק יואל ב, יג. ספר חסידים סימן תרט"ז. ראשית חכמה שער התשובה פרק ג. ועוד".

מה נאמר שם ב'ספר חסידים'?
"כתיב (יואל ב' י"ב) "שוכו עדי בכל לבבכם ובצום ובכבי ובמספד", וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו" זה יום הכיפורים שאין בו קריעת בגדים. וכתיב (שם י"ד) "מי יודע ישוב ונחם והשאיר אחריו ברכה" אחריו ולא לפניו שאין מברכים על היין לפניו אלא מבדילים על הכוס

תשמ"א כרך ב' עמ' 329) מציין הרבי:

יש לתת צדקה למוסד... אבל כדי לתת יש לתת מכספו שלו, ולא להיכנס לחובות כדי לתת לצדקה, כדאיתא ב"ספר חסידים".

ואף אם נוטלים כדי לתת צדקה, הרי "עבד לוהו לאיש מלווה", יש להזדרז ולהחזיר ההלוואה ככל המוקדם!..

בעוד הזדמנות (ש"פ משפטים תשמ"א שם עמ' 344 ואילך) הביא הרבי את דברי ה'ספר חסידים' וקבע שזו הנהגה המתאימה לסדר עבודת ה' שעל-דרך הרגיל; אמנם שנת העיבור מלמדת שלפעמים יש לדלג ומיד לתת לצדקה, שכן לפעמים עיכוב בנתינת הצדקה יכול לגרום שיפסידו את כל המצווה, בדוגמת סיפור חז"ל (תענית כא, א) אודות "נחום איש גס-זיו".

עוד ציין הרבי שהוראת שנת העיבור גדולה אף יותר מסיפור הגמרא (תענית כד, א) על אדם שלא רצה לפחות מהסכום שהיה רגיל בנתינתו, כדי שלא לתת מגרעת בקודש, למרות שהדבר בא לו בקושי, ושם היה זה משום שהיה לו התוקף דהנהגה טובה שבה נהג ג' פעמים;

מה-שאין-כן ההוראה מחודש העיבור היא, שאפילו כשלא היתה הנהגה כזו ג' פעמים, יש לפעמים לתת מיד הוספה לצדקה, ולדוגמא כאשר נדרש על-ידי גבאי צדקה לתת צדקה לעניין דחוף שדורש נתינה מיוחדת – עליו להזדרז ולעשות כן (גם אם עדיין לא החזיר לגמרי חובותיו).

וזה היסוד – ביאר הרבי – להנהגת כמה גדולי-ישראל שלוו כסף ונתנהו לצדקה – למרות שידעו מה שאיתא ב'ספר חסידים' – "מי שחייב לאחרים לא ירבה בצדקות עד שיפרע".

והרבי חזר שוב והבהיר:

דברי ה'ספר חסידים' תואמים עבודת ה' בסדר הרגיל המתאים לעבודת ה' מסודרת במדידה והגבלה. אמנם, ישנם זמנים מיוחדים הדורשים עבודת ה' למעלה ממדידה והגבלה.

ועוד הוסיף הרבי:

יש לבחון מתי נזכר היהודי בדבריה'ספר חסידים', האם גם בשעה שהוא עוסק בענייני היום-יומיים והרגילים כאכילה שתייה טיול וכיוצא-בזה, או

זה ואחר כך מתח על גביו קו. הרב כהן, שנשתפק בכוונת הדברים, פנה לרב חודקוב, וקיבל חזרה את מענה הרבי שהסביר, כי רשם זאת מן הזיכרון ולא רצה לסמוך על כך, עד שראה בפנים שאכן הכוונה לסימן זה.

לימוד האבות – יחד

בהתוועדות י"ט כסלו תשכ"ב ('לקוטי שיחות') כרך לה, עמ' 101 (ואילך) ביאר הרבי את דברי ר"י החסיד (שהובאו על-ידי החיד"א בספר 'מדבר קדמות'), שט"ו שנים למדו האבות תורה ביחד מדי יום ט"ו שעות; אבל ב'ספר חסידים' סימן קסה נאמר שעסקו בעבודת השם כל כ"ד שעות היום. תיווכו של החיד"א שט"ו שעות למדו תורה וט"ו שעות עסקו בתפילה. והרבי ביאר את הדברים על-פי חסידות.

"כובד ראש" כהקדמה לתפילה

מהו "כובד ראש" הנדרש לתפילה? כשהרבי דן בנושא הוא מביא ('לקוטי שיחות' כרך לד, עמ' 70 הערה 27) מתוספות ר' יהודה החסיד "דאי לא קרא לא הוה צריך אלא כוונת הלב". ומשמע - מסיק הרבי - דכובד ראש אינו חלק ותנאי בעניין הכוונה.

ועל-פי זה - ממשיך הרבי - הבכא ד"חסידים הראשונים" הוא עניין בפני עצמו (שמוסב רק על ההכנה לתפילה)!

לאחריו. שאם לא תאמר שביום הכיפורים מדבר למה אמר "וקרעו לבבכם ואל בגדיכם", והלא מצינו הצדיקים שקורעים על צרתם? אלא ביום-הכיפורים מדבר צריך לקרוע הלב ולא הבגדים".

לא רצה לסמוך על הזיכרון...

אחד הציונים לספר חסידים שהוזכרו לעתים קרובות אחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, היה לסימן תתשכט. שם מובא, שרבנו הקדוש היה בא בכל ערב שבת בין השמשות לביתו בבגדי שבת, וקידש, ופטר את הרבים. באחת השיחות ציין הרבי (תורת מנחם כרך א' עמ' 21):

בעניין היכולת לפטור את הרבים יש בזה כמה שקלא-זוטריא. ראה חיד"א בספר חסידים סימן הנ"ל וב'שם הגדולים' שלו [=של החיד"א] חלק א' אות א' מערכת ראב"ן גליוני הש"ס למהר"י ענגל לכתובות קג, א.

בשיחת אחרון של פסח תש"י התבטא הרבי: גם עתה זמן של בין השמשות לאחר מנחה, ורבנו הקדוש [=הכוונה כנראה לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ] בא לקדש, וגם נשאר ללילה.

מעניין, שאת המקור לדברים אלו הזכיר הרבי רק שנים רבות לאחר מכן, בהתוועדות י"ט כסלו תשכ"ז ('שיחות קודש' תשכ"ז כרך א' עמ' 181). אז אמר, כי דברי ה'ספר חסידים' מיוסדים על סיפור הגמרא [במסכת כתובות קג, ב].

אגב, אודות הציון לסימן תתשכט מספר הרה"ג הרה"ח ר' יואל כהן שליט"א (ראה 'אספקלריא' לחג-הסוכות תשס"ט) שפעם אחת ציין הרבי לסימן

פרשת חיי-שרה

מזאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים (כג,א)

מבואר בתורת החסידות, שיש כאן רמז לכל כוחות הנפש: "מאה שנה" - רצון ותענוג (כוחות מקיפים); "עשרים שנה" - מוחין (חכמה ובינה, עיקר המוחין); "שבע שנים" - שבע המידות. הרי שמספר זה מורה על שלימות העבודה בכל כוחות הנפש. ואף ששלימות זו היתה קיימת גם באברהם, כמוכן, היא באה לידי ביטוי בשרה ואף במספר ימי חייה. בטעם הדבר יש לומר, דהנה אברהם מצד עצמו היה מעל העולם, "שכל הנעלם מכל רעיון". ואילו שרה - בחינת נוקבא, מלכות, שורש הזמן והמקום, שהם גדרי העולם - המשיכה ופעלה את ענייניו בתוך גדרי העולם. ומכיוון שעיקר העבודה היא בעולם דווקא, לעשות ממנו דירה להקב"ה, לכן נרמזת שלימות העבודה בחיי-שרה דווקא, רמז לכך שגם העבודה בעולם צריכה להיות בכל כוחות הנפש.

(ספר השיחות תשמ"ח כרך א, עמ' 85)

ויקם שדה עפרון (כג,ז)

תקומה היתה לו, שיצא מיד הדיוט ליד מלך (רש"י)

לשדה היתה תקומה על-ידי שנכנס לרשותו של אברהם, עוד קודם קבורת שרה. ואף בעבודה הרוחנית כך: כאשר יהודי בא לאיזה מקום, שפשוט שהגיע לשם בשליחות אלוהית כדי "לעשות ממנו ארץ-ישראל" - עליו לדעת שעצם הימצאו במקום זה, עוד לפני שקיים בו איזו מצווה, פועל על המקום עלייה ותקומה - יציאה מיד הדיוט, על-ידי עצם העניין שהוא ברשות ישראל.

(לקוטי שיחות כרך לה, עמ' 87)

ואברהם זקן בא בימים (כד,א)

"יום" - רומז לאור וגילוי, ככתוב (בראשית א) "ויקרא אלוקים לאור יום". "ימים" (לשון רבים) - רומזים לשני סוגי אור וגילוי: האור האלוהי הנמשך בעולם על-ידי העבודה בתורה ומצוות, והאור הנמשך על-ידי ההתעסקות בדברי הרשות לשם שמים. "ואברהם זקן בא בימים" - אברהם אבינו עבד את עבודתו בשלמות בהמשכת שני סוגי האור האמורים, שכן גם ענייני הרשות שלו היו בבחינת "חולין שנעשו על טהרת הקודש". על-ידי זה זכה והגיע לדרגה נעלית בהשגת הבורא (זקן - זה שקנה חכמה).

(אור-תורה, דף קט, עמ' 218)

ואברהם זקן בא בימים (כד,א)

יש לך אדם שהוא בזקנה ואינו בימים, בימים ואינו בזקנה, אבל כאן – זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה (מדרש רבה)

“זקן” – “אין זקן אלא זה שקנה חכמה” (קידושין לב), היינו אדם שלומד תורה.
“בא בימים” – הגיע עם כל ימיו, אדם שבכל יום ויום פועל ועוסק בקיום המצוות.
על-ידי לימוד התורה רוכש האדם שלמות לנפשו; הוא קונה את חכמת התורה ומתעלה על-ידיה. ואילו על-ידי קיום המצוות, המלוכשות בדברים גשמיים, הוא מאיר ומזכך את גשמיות העולם.
ולפי זה: “זקנה” מסמלת את השלימות העצמית; ואילו “בא בימים” – את תיקון הזולת (העולם).
זהו שאומר המדרש: “יש לך אדם שהוא בזקנה ואינו בימים” – הוא עוסק אך ורק בקניית שלמות בנפשו, ואינו משתדל להאיר את סביבתו; “בימים ואינו בזקנה” – הוא עוסק בהארת העולם בלבד, ואילו על עצמו הוא שוכח. “אבל כאן, זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה” – אברהם עסק בשני הקווים, ובכל אחד מהם בשלמות.

(לקוטי שיחות כרך ג, עמ' 773)

ואבוא היום אל העין (כד,מב)

יפה שיחתן של עבדי אבות (רש"י)

העניין **שיחת עבדי אבות** – רומז להתבטלות מוחלטת של האדם לגבי הקב"ה:
שיחה משמעה שהאדם מכיר באי-היכולת שלו לסמוך על כוחותיו, ועל-כן הוא מוכרח להתפלל אל הקב"ה – “אין שיחה אלא תפילה”.
עבדי אבות היינו, האדם הוא כמו עבד, שאין לו כל מציאות משלו והוא תלוי לגמרי באדונו. התבטלות זו עושה את האדם כלי להשפעה באופן ד"הוא ישלח מלאכו לפניך", היינו שההבטחה מובטחת מראש; המלאך הולך לפניו ומבטיח מלכתחילה את ההצלחה.

(לקוטי שיחות כרך כה, עמ' 103)

ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים (כד,סג)

יצחק תיקן תפלת מנחה, שנאמר ויצא יצחק לשוח וגו'. ואין שיחה אלא תפילה (ברכות כו,ב)

בספר קדושת-לוי מבואר, שבתפילת מנחה נזכרו גמלים, משום שאז הקב"ה גומל חסד עם ישראל. והיינו כמאמר רז"ל שאליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה.
ויש לשאול, הרי בזוהר נאמר שזמן מנחה הוא עת דין. והעניין, דהנה המתפלל מנחה מנצח בבית-דין של מעלה בעת שליטת הגבורה, ולכן יכול לפעול גדולות, כי גם המנגד עונה אמן. ואילו בעת תפילת שחרית שולטת מידת החסד, ולכן, כשינטו צללי ערב ותבוא מידת הדין בתוקפה, עלול להתעורר קטרוג חדש.

(אגרות קודש כרך ד, עמ' קפג)

זמן קידוש לבנה / זכירות בברכות קריאת-שמע

עוד בעניין 'סוף זמן קידוש לבנה'

בגיליון תשמ"ז שאלתי בעניין סוף זמן קידוש לבנה בדיעבד למנהגנו.

ולמעשה, שבספר 'לקוטי ספורים', מהרב חיים מרדכי פרלוב ע"ה¹ מוסר, שבליובאוויטש היה מצוי מאוד שהלבנה היתה מכוסה, "ואני הכותב זוכר כי נזדמן איזה פעמים וקידשו בליל ט"ז מתוך הגמרא סנהדרין (דף מ"ב ע"א)".

הרי שהמנהג הרגיל היה (למרות שלפי הרמ"א² ניתן לקדשה רק עד חצי החודש - י"ד ימים, י"ח שעות ושצ"ו חלקים - משעת המולד), להקל לכל היותר כדעת המחבר בשו"ע³ שניתן לקדשה עד ט"ו יום שלמים מעת-לעת משעת המולד³, אבל לא כדעת החתם סופר⁴ שמיקל בדיעבד עד י"ח שעות אחרי זמן הרמ"א, וכל-שכן שלא נהגו להקל יותר מזה.

ואף שכידוע "רבותינו נשיאינו לא התערבו בענייני בית הכנסת", הרי קידוש לבנה נעשה בציבור דווקא, וכדרך הרגיל השתתפו בו רבותינו בעצמם, ואם היה מקום להקל יותר - בוודאי היו רואים זאת אצלם. ואולי ידוע משהו מהנהגת הרבי בזה?

עוד על ה'זכירות' בקריאת-שמע

ב'התקשרות', גיליון תשמ"ו עמ' 14, תמהתי על הסידורים החדשים שחילקו את 'זכירת מתן תורה' שבברכת 'אהבת עולם' (לשתיים: א) מתן תורה; (ב) מעמד הר סיני. כאשר מלשון ארמו"ר הזקן בשולחננו⁵ ניתן להבין שזכירה זו אינה מתחלקת לשתיים, ומה שכתב "וקרבנו למתן תורה" הכוונה לקירבה שלנו ולא לתיבת

(1) מדור הצמח צדק, סיפור נד.

(2) סי' תכו ס"ג.

(3) וכן פסק הביאור הלכה שם.

(4) שו"ת או"ח סי' קב, וראה בס' קידוש לבנה פ"ד ס"ד ובהערות.

(5) סי' ס ס"ד.

”וקרבתנו (מלכנו) שבברכה.

אמנם העירוני שמלשון המגן־אברהם⁶, מקור דברי אדמו”ר הזקן כאן, ברור שתיבת ”וקרבתנו” היא אכן מתוך ברכת ’אהבת עולם’, כלשונו: ”כשיאמר וּבְנוּ בַחֲרַת - יזכור מתן תורה, וּקְרַבְתֵּנוּ - מעמד הר סיני, לַשִּׁמְךָ הַגָּדוֹל - מעשה עמלק...”, וכן במקורו, בפרי־עץ־חיים⁷: ”אמנם הם ג’ אלו, ומתן־תורה היא הראשונה, ולכן תכוין לזכור אותה [ולקיים מצות־עשה⁸ מן התורה באומרך וּבְנוּ בַחֲרַת (.) ובאומרך] (מכל עם ולשון) וּקְרַבְתֵּנוּ מַלְכֵנוּ שהיא קריבת מעמד הר סיני לקבל אותו עלינו למלך ולקבל (תורתינו) [תורתו], וזהו וּקְרַבְתֵּנוּ מַלְכֵנוּ”.

זאת אומרת, שיש כאן שני עניינים: בחירת הקב”ה בישראל לתת להם את תורתו עומדת בפני עצמה, ו’מעמד הר סיני’ שהוא מתן תורה בפועל (וקבלתה עליידי ישראל) בפני עצמו - ושניהם נכללים בתוך זכירה אחת של מתן תורה.

אלא שצריך ביאור הטעם שבפסוקים שזכרו בפרי־עץ־חיים שם על חובת זכירה זו, והם אלו שסידר אדמו”ר הזקן בסידורו ב’שש זכירות’ שלאחר תפילת שחרית, בנושא זה: ”פן תשכח את הדברים... יום אשר עמדת לפני ה’ אלוֹקֶיךָ בַחֲרֹב...⁹” - לא נזכר לכאורה עניין הבחירה בישראל, אלא ’מעמד הר סיני’ בלבד. ובהשגות הרמב”ן לספר המצוות¹⁰ מבאר, שזכירת מעמד הר סיני שראינו בעינינו ושמענו באוזנינו, ומסירתו מדור לדור, נותנת תוקף לאמונתנו במתן תורה, עיי”ש.

6 שם ס”ק ב.

7 שער הקריאת שמע פ”ג, סד”ה וּנְחֹזֵר לַעֲנִין (בשער הכוונות, סוף עניין כוונת יוצר, הלשון שונה, כפי שהעתקתי שם, אבל כידוע ה’שמונה שערים’ טרם נדפסו אז). הלשון כאן נעתקה מדפוס דוברובנא, וההשלמות בסוגריים מרובעים מדפוס לבוב.

8 בספר ’אבן השהם’ (שו”ע מכתבי האריז”ל, הלכות קריאת־שמע סימן ס, בהערותיו ’פתוחי חתם’ אות יא) העיר, שלכאורה נראה שנפלה כאן טעות־סופר, כי אינה מצות עשה אלא מצות לא תעשה ”השמר לך... פן תשכח”, וכמו שכתב הרמב”ן (ב”מצוות ששכח אותן הרמב”ם” ממצוות לא תעשה) במצוה ב’, עיי”ש. ע”כ. אבל הלשון ’מצות עשה’ נעתקה גם במג”א ובשו”ע רבינו, ומצוה ליישב.

9 דברים ד, ט”ז.

10 נסמנו בהערה 4.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת-קודש, פרשת חיי-שרה

כ"ד במרחשוון, מברכים החודש כסלו

מברכים חודש כסלו?²

יום חמישי

כ"ט במרחשוון - ערב-ראש-חודש

כיוון שבשנה זו (שהיא 'כסדרה' = מרחשוון חסר וכסלו מלא) לא קיים התאריך ל' במרחשוון, יש שאלה לגבי ציון תאריכים לעניינים שנוצרו ביום זה, כדלהלן:

יארציט: לדעת המגן-אברהם³, מי שיום-השנה שלו חל ביום זה, הרי אם השנה הראשונה אחר הפטירה היתה 'חסרה', ייקבע התאריך תמיד (אפילו בשנה 'שלמה') ליום כ"ט במרחשוון (היום); אבל אם אותה השנה היתה 'שלמה' או 'כסדרה', שהיה בה התאריך ל' בחודש, ייקבע התאריך בראש-חודש.

יום הולדת: מענה הרבי בנדון: [יש לנהוג במנהגי יום הולדת ב]שני הימים⁴.

בר-מצווה: בן שנולד ביום ל' במרחשוון תשנ"ו, מגיע השנה למצוות רק בראש-חודש, א' בכסלו⁵. במנחה אין אומרים תחנון.

[פירוט מנהגי שבת-מברכים נדפס לאחרונה ב'התקשרות' לשבת בראשית, גיליון תשד"מ]. אמירת תהילים בהשכמה. אחר-כך ילמדו כשעה מאמר חסידות, ואחר-כך התפילה.

ברכת החודש¹: המולד - ביום חמישי בלילה, אור ליום שישי, בשעה 3:26 ו-15 חלקים. ראש-חודש כסלו ביום השישי.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

יום התוועדות.

"בשבת זו צריכים להתחיל כבר בהכנות הדרושות לקראת "מבצע חנוכה", כדי שיוכלו לארגן מבעוד מועד ש"מבצע חנוכה" יהיה באופן של "שטורעם", ובאופן ד"לכתחילה אריבער". ומכיוון שכל ענייני החודש כלולים ב"ראש חודש", ובפרט כאשר מדובר אודות חנוכה שהוא בסוף חודש כסלו - "נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן" - אזי צריכים להתחיל בכל עניינים אלו מראש חודש כסלו, ולכן צריכים לעורר אודות ענייני זה בשבת

(2) 'תורת-מנחם - התוועדויות' תשמ"ג ח"א עמ' 514, ובכ"מ.

(3) סי' תקס"ח סוף ס"ק כ, וכן עמא דבר. אך ראוי להחמיר לנהוג במנהגי יארציט גם מחוץ, בראש חודש (מטה אפרים ש"ג ס"ז, קיצור שו"ע רכז ס"ד, גשר החיים לביא, ונטעי גבריאל ח"ב פרק עז ס"ח-ט וש"נ).

(4) קובץ 'היכל מנחם' כרך ב עמ' לח. ולא חילק כביארציט דלעיל (וקל-חומר ממה שציווה הרבי למי שנולד בחודש אדר בשנה פשוטה לנהוג מנהגי יום הולדת בשנה מעוברת בשני האדרים, 'התקשרות' גיליון תנג ס"ע 113).

(5) ע"פ שו"ע אדמו"ר הזקן סי' נה ס"ג. בבת מצוה שנולדה בשנת תשנ"ז אין שאלה, כי באותה שנה 'חסרה' לא היה קיים התאריך ל' במרחשוון.

(1) באמירת 'יחדשהו' המנהג לענות אמן אחרי כל 'צמד': 'לחיים ולשלום', 'לששון ולשמחה', ולבסוף אחרי 'לישועה ולנחמה ונאמר אמן'. אולי נובע הדבר מכך שבתחילה לא היו עונים אמן אלא פעם אחת לבסוף על הכל (ראה בשער-הכולל פ"ט אות לו בשם רב האי גאון בקשר ל'יעלה ויבוא' ועוד). הרבי ביאר את הרמז בזה ('תורת מנחם - התוועדויות' (א) תש"י עמ' 113), ש"הברכות הראשונות... שאינם אלא טוב הנראה והנגלה, עונים מייד אמן, משא"כ הברכה 'לישועה ולנחמה' כיוון שבאה לאחרי צער ויגון, הרי אף ש"מפי עליון לא תצא הרעות", מכל-מקום ה'אמן' אינו "נענה מעצמו"... ויש צורך בהתערורות מיוחדת שהיה 'נאמר אמן'."

לאחר אירוע־הלב בשמיני־עצרת תשל"ח¹⁰.

שחרית: יעלה ויבוא. הצי הלל.

אומרים את ההלל כסדר התפילה, והמאחרים לתפילה בציבור לא יאמרוהו לפני התפילה או בתוך פסוקי־זמרה, כי אמירתו על הסדר חשובה יותר מאמירתו בציבור¹¹.

בסיום ההלל אומרים: "ההללך ה' אלוקיני כל מעשיך" בהשמטת תיבת 'על'. מיד לאחר מכן, אומרים: "ואברהם זקן... זבדיה..."¹² - כל זאת

[כמה ממנהגי ראש־חודש נדפסו לאחרונה ב'התקשרות', לשבת בראשית. כאן נזכרו מנהגים נוספים].

בתפילת ערבית של יום חמישי בלילה, טופחים על השולחן כדי להזכיר לציבור לומר 'יעלה ויבוא'.

מנהג הנשים שלא לעשות מלאכות מסוימות בראש־חודש⁶.

תספורת: נוהגים שלא להסתפר (ושלא ליטול הציפורניים) בראש־חודש⁷. גם תספורת־מצווה לילד בהגיעו לגיל שלוש, תידחה ליום אחר⁸. אבל מצווה ליטול ציפורניים בערב שבת לכבוד שבת גם כשחל בראש־חודש⁹.

יום הבהיר "ראש־חודש כסלו". עורכים התוועדות חסידיה והוראה לה' לרגל היום - בו יצא כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בפעם הראשונה לביתו,

6 שו"ע ורמ"א סי' תיו ס"א, שהפרטים תלויים במנהג המקום. יש מקומות שאסרו תפירה [בתורת מנחם - התוועדות 'תשד"מ ח"ב עמ' 948 מודגשת מלאכה זו, וצוין לתשב"ץ ח"ג סי' רמד], סריגה, כיבוס (דניג), וגיהוץ שלא לצורך היום (ראה שם: שערי־תשובה ס"ק ג. כף־החיים ס"ק ללב. אשל־אברהם להרה"צ מבוטשאטש). ובערוך־השולחן שם סי' כתב ש"אצלנו" נשים העוסקות באומנות - עושות מלאכה, שלא קיבלו עליהן להפסיד פרנסתן (ואצל"ל ביחס למלאכות הקשורות בחינוך, ראה ס' חול־המועד כהלכתו, פרק ו, סעיף עה).

7 "מפני חשש סכנה, כי כן הזהיר רבי יהודה החסיד" [בצוואתו אות מח], שו"ע אדה"ז סי' רס ס"א. ומה שלא הביאו המ"א ואדה"ז שם את נטילת הציפורניים, ראה להלן הערה 9.

8 עדיף למוצאי ש"ק - ראה 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' שב שדן בזה, ומסיים: "ולדעתי יש לעשותה (תיכף) לאחר ראש־חודש". וכן במענה שלאח"ז. סיבת הזרזות בזה, ראה שם עמ' שא.

9 מלשון אדה"ז בשולחן סי' רס ס"א, שלא הזכיר נטילת ציפורניים, דייק ב'נתיב החיים' (הערות שכתב הרב אברהם־דוד לאוואט, בעהמ"ח 'שער הכולל' על ספר 'דרך החיים', כדי להתאימו לפסקי אדמו"ר הזקן) סי' נח ס"ק ג (בסידור 'תורה אור' הוצאת קה"ת תשמ"ז עמ' 626) שנטילת הציפורניים או מותרת, ובמילואים ל'קיצור הלכות' שם (עמ' נד) הביא זאת גם ממקורות נוספים, והסביר הטעם כיוון שנטילת הציפורניים היא מצוה גמורה, ו"שומר מצוה לא יידע דבר רע", משא"כ תספורת שאינה מצוה גמורה כלכך, ע"ש.

10 לאחר האירוע שהיה בשמיני־עצרת באותה שנה. פרשת הדברים בארוכה בקונטרס 'ראש חודש כסלו' (הוצאת 'ופרצת', כפר־חב"ד תנש"א). סעודת ההודיה התקיימה רק ב'את חנוכה'. כן חובר לכבוד העניין 'מארש' מיוחד (ע"י הרה"ח ר' שרגא פייטל שי' (ברצ"ל) הלוי לוי. כנראה, הושר לראשונה בר"ח כסלו תשמ"מ) ה'מארש' מופיע בקלטת־שמע בשם "מי ארמיה", של 'ילדי ליובאוויטש - לונדון', צד א.

11 בשנים הראשונות סיפר המזכיר הרה"ח רי"ל שיחי' גרונר בשם הרבי בשם אדמו"ר מהור"צ בשם אדמו"ר מהורש"ב, שאין לומר הלל שלא כסדר התפילה, כי אחר־כך, כשיתפלל שמו"ע ללא הלל, יהא זה כמו "אין אלטע געבאקענע בולקע" [=חלה ישנה שנאפתה מזמן] (לביטוי זה, השווה סה"ש תש"ב עמ' 84 סו"ס יא). וראה כף־החיים סי' תכב ס"ק לח בשם שלמי ציבור: "ואין דעת האר"י זלה"ה נוחה... לומר דברים שלא כסדרן". זאת למרות שעל־פי הגלגה פסק אדה"ז סי' תפח ס"ג לומר הלל עם הציבור גם אם הוא קודם התפילה, כשם שפסק בסי' נב ס"א לדלג בפסוקי־זמרה כדי להתפלל בציבור, ולמעשה נמנעים מזה כמבואר באג"ח ס"טו עמ' קע וח"ח עמ' פא. ועיי"ש ח"ז עמ' סז, שאף שרבותינו נשיאנו היו מאריכים הרבה בתפילת שבת, הנה ביום־טוב היו מסתדרים באופן שגמרו תפילת השחר עם הציבור ואמרו הלל עמהם, ע"כ. וצ"ע איך נהגו בראש־חודש.

12 בשער הכולל ס"פ לו פירש בדברי אדה"ז, שכאן מבטאים בפה את שם המלאך "זבדיה" כיוון שהוא גם שם־אדם בתנ"ך (עזרא ח, ח ועוד). אך העיר ע"ז ב'סידור רבינו הזקן עם ציונים ומקורות' עמ' תפא: א) אין איסור לבטא שם מלאך במסגרת תפילה. ב) במקור הדברים, משנת־חסידיים מסכת ר"ח פ"ב מ"ו ובסידורי ר' יעקב קאפלי ור' שתי, לא נמצא שהכוונה כאן למלאך, אלא זהו שמו של הקב"ה היוצא מהפסוק 'ואברהם זקן' (רק בס' אמרי פינחס השלם, מהרה"ק ר' פינחס מקאריץ נ"ע, אות תנא, כ' שהוא שם מלאך). ג) לפי הכוונה ע"פ קבלה שנתבארה במשנת־חסידיים, יש לבטא את הב' ד'זבדיה' בקמץ, ולא בפתח כניקוד השם המופיע בתנ"ך (עיי"ש). ומשער שאולי בשל כך לא ניקד זאת אדמו"ר הזקן [כל אמירה זו אינה מנוקדת, אבל אם היה צורך בניקוד תיבת 'זבדיה' כפי המתאים ע"פ קבלה, היה נמקד אותה]. ולפי"ז יש להחזיר את

יחד אומרים שלוש פעמים¹³. גם הש"ץ אומר זאת לפני קדיש תתקבל.

מנחה: מי ששכח לומר בה 'יעלה ויבוא', ולא חזר והתפלל עד הערב, לא יתפלל פעמיים ערבית של שבת¹⁴.

חודש כסלו: חודש כסלו הרי בכלל מוצלח יותר מאשר החודש שלפניו ושלאחריו¹⁵.

מצד ריבוי הימים טובים שבו, נעשה כל החודש כמו יום טוב, ועד שפועל גם בחודש מרחשוון שלפניו (שאינו בו אפילו יום טוב אחד) שנחשב כמו ערב יום טוב¹⁶.

"נחיצות גדולה לנצל את חודש כסלו להפצת שיטת חסידות חב"ד. ובפרט החל מהימים 'בכסלו, י"ט בכסלו ואילך, וסידור הדברים בפרסום המתאים. ולא רק בהנוער החרדי בלבד, אלא גם זה שלעת-עתה עדיין אינו חרדי, הנמצא לעת-עתה 'חוצה'¹⁷."

שתי הצעות שהציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בזה¹⁸:

המצב לקדמותו כמו שהוא בסידור תורה אור וכו', שם תיבה זו אינה מנוקדת.

13 היום יום, א' דר"ח חשוון. ספר-המנהגים עמ' 36.
14 כיוון שבנידון דידן ספק אם יש לה תשלומין (אף שבכלל יש תשלומין בשבת, שו"ע אדמו"ר הזקן סי' קח סעיף יד), כיוון שבליל שבת זו כבר לא יאמר 'יעלה ויבוא'. וכשחל מוצאי ראש-חודש בחול, הפתרון הוא להתפלל אותה 'נדבה' (שו"ע אדמו"ר הזקן סי' קח סעיף יז), אך כיוון שאין מתפללין נדבה בשבת (שם סי' קז ס"א או) אין כאן תשלומין.
15 מענה לעניין קביעת זמן לטיפול רפואי - לקוטי-שיחות כרך כ ס"ע 569.

16 סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 78 ובהערה 1.

17 אגרות-קודש ח"ה עמ' כ"ל.

18 ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 85 ועמ' 97.

א) בהתאם לזה שחודש כסלו הוא "חודש חסידי", לבטא זאת בכך שבמשך החודש יערכו התוועדות חסידיות בכל מקום ומקום, הן לאנשים והן לנשים (כמוכן, בנפרד), וכדאי גם לצרף את הטף. בהתוועדות אלה ידברו דברי תורה ויעודדו להוסיף בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ובהפצת היהדות והמעיינות חוצה. ובמיוחד - בימים טובים החסידיים דחודש זה, החל מ' כסלו ואילך בכל יום, בכל מקום וחוג לפי עניינו, עד להתוועדות הכי גדולה ביום י"ט כסלו, ראש-השנה לחסידות, וכפעולה נמשכת - גם בימים שלאחרי זה, ובפרט בימי חנוכה, סיום החודש.

ב) בכל יום בחודש כסלו ילמדו כל אחד מהאנשים הנשים והטף (ומה טוב - ברכים, בעת ההתוועדות הנ"ל וכיוצא בהן) עניין (נוסף) בתורת החסידות, מתורתם של כל אחד מרבתינו נשיאנו והן של כל אחד מהם בנפרד, והן כפי שהם קשורים יחד ומהווים המשך זה לזה, ומה טוב - מתורתם של שלושת אבות החסידות: הבעש"ט, המגיד ואדמו"ר הזקן, ומה טוב - שבכל יום יסיפו בלימוד, הן בכמות והן באיכות, החל מהעניין שהזמן גרמא - תורתו של כ"ק אדמו"ר האמצעי, שהיא באופן ד"רחובות הנהר" כולל ובמיוחד - בספרים החדשים שנדפסו לאחרונה, ומצווה גוררת מצווה - מתורתם של כל הנשיאים, ועד לתורתו של נשיא דורנו¹⁹. ונוסף על הלימוד עצמו - ישתדלו כל אחד ואחת בהפצת המעיינות חוצה, לפעול על עוד יהודים שיעשו כן.

19 וכבר יצא לאור ילקוט מותאם להצעה זו: "ילקוט רבותינו נשיאנו, מחולק לימי חודש כסלו", צפת ה'תש"ס.

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש